

Abstrakt

Recep Tayyip Erdoğan se v několika veřejných vystoupeních přihlásil k odkazu Adnana Menderese, jehož označil za mučedníka demokracie, jenž se jako první postavil kemalistické nadvládě v zemi a zavázal se dokončit jeho poslání. Cílem této práce je ověřit, na kolik legitimní je toto Erdoğanovo přirovnání se k prvnímu svobodně zvolenému ministerskému předsedovi moderního Turecka, Menderesovi, za pomoci komparativní analýzy obou na první pohled odlišných režimů. Zároveň oba tyto režimy čelily vojenským převratům, legitimně zvolená vláda DP padla a Menderes byl popraven, zatímco režim Tayyipa Erdoğana pokus o puč ustál a ještě více konsolidoval svoji moc nad zemí. Sekundárním cílem práce je tak porovnat příčiny těchto dvou vojenských převratů, jaké faktory rozhodly o odlišném osudu obou politiků a krátce zhodnotit jejich důsledky. Tato diachronní komparace přináší možné poznatky pro pochopení preferencí tureckého elektorátu a specifických dynamik tamní politiky.

V úvodní části je vymezen teoretický rámec práce, v němž jsou představeny klíčové koncepty, jichž bude v následné komparativní analýze využíváno. V případě populismu, demokracie a teorie autoritativních a hybridních režimů jsou tyto koncepty nejprve představeny obecně a následně je přiblížen jejich vztah k Turecku. Další představené koncepty jsou především specifickým tureckým fenoménem, konkrétně se jedná o ideologii kemalismu a s ním spojeným vojenským „opatrovnictvím“ tureckých ozbrojených sil a laicismem, posledním představným konceptem je politický islám a ideologie Millî Görüş. Další teoretické koncepty, ku příkladu erdoğanismus, jsou představeny až v příslušných kapitolách samotné komparace.

Komparace obou režimů začíná popisem formativních roků života obou politiků a nástupem jejich vlád k moci sloužící ke kontextualizaci tématu. Srovnávání již konsolidovaných režimů vychází z předestřené teze, že oba politici využívali populistických agend kontrastních vůči kemalistické ideologii, v jednotlivých kapitolách jsou porovnány v úvodu vymezené koncepty ve vztahu ke sledovaným režimům, jmenovitě pravicový populismus v politice a ekonomice, zhodnocení úrovně a přístupu k demokracii a zařazení obou vlád do typologie autoritativních či hybridních režimů. Následuje vztah komparovaných režimů s kemalismem a přidruženými koncepty tureckého laicismu a jejich postoj k islámu a jeho politizaci. V poslední kapitole jsou pak komparovány oba vojenské převraty a jakým způsobem se režimy vypořádaly s vlivem armády.